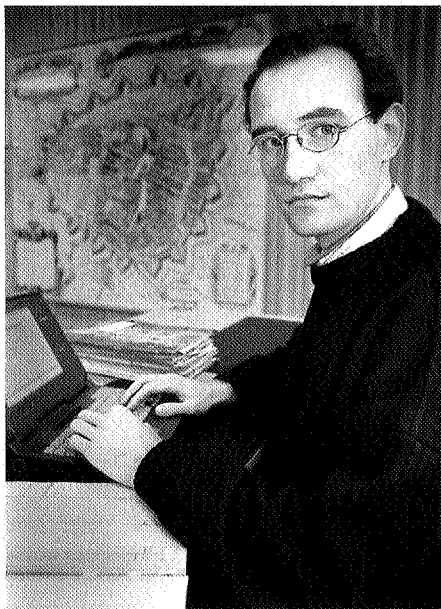

HISTORICI GAAN DE MAR

Bodemvervuiling is niet uitsluitend negatief. De positie van historici op de arbeidsmarkt lijkt erdoor te verbeteren. Historici, die goed de weg in een archief weten te vinden, kunnen via oude bouw- en hinderwetvergunningen de vervuiling van een bodem blootleggen. Dit archiefonderzoek neemt de laatste jaren een grote vlucht. Vooral de noordelijke provincies hebben inventarisaties van bodemvervuiling door historici laten maken.

Ger Blijham van de Geschiedeniswinkel in het stadsarchief van Groningen, foto Elmer Spaargaren

Het Groningse historisch onderzoeksbureau Register houdt zich met dit onderzoek bezig, net als de Geschiedeniswinkel van de Rijksuniversiteit Groningen die een aantal vaste onderzoekers hiervoor in dienst heeft maar ook studenten inzet. Register en de Geschiedeniswinkel zijn de enige die zich in Nederland uitsluitend met dit soort onderzoek bezighouden. Ze werken samen met grote ingenieursbureaus als Iwaco en Heidemij die een deel van het onderzoek (zoals bodemproeven) uitvoeren.

Archiefonderzoek verschaft inzicht in de geschiedenis van de bodem. Beroeps- en adresgegevens in oude vergunningen, kadastragegevens en bevolkingsregisters maken het de historicus mogelijk oude bedrijfslocaties te vinden. De stoffen die in zo'n bedrijf werden gebruikt kunnen in de bodem zijn gekomen. Door kennis van oude productieprocessen kan de historicus zich uitspreken over de stoffen die in de grond aangetroffen kunnen worden.

Gat in de markt

Volgens Ger Blijham van de Geschiedeniswinkel is het onderzoek een gat in de markt. Van echte concurrentie tussen Register en de onderzoekers van de Geschiedeniswinkel is volgens hem geen sprake. Sibe Harmsma van Register noemt de verhouding met de Geschiedeniswinkel goed hoewel de inzet van studenten voor dit onderzoek door de universiteit wel wat kwaad bloed zet bij het commerciële

Marieke Vos

KT OP

bureau. Harmsma vindt het concurrentievervalsend omdat studenten goedkope krachten zijn. Daardoor zou Register opdrachten mislopen. Harmsma zou liever zien dat de onderzoekers van de universiteit een zelfstandig bedrijf gingen vormen.

De provincies Friesland en Groningen waren de eerste die historici voor dit onderzoek in dienst namen. Voor beide provincies is een inventarisatie van vervuilde bodems gemaakt. Gemeenten en waterschappen gaven opdrachten om specifieke percelen te onderzoeken. Blijham doet momenteel onderzoek naar een terrein in Uithuizen. De universiteit heeft tevens iemand in Harlingen aan het werk. Register onderzoekt voor waterschappen regelmatig de vervuiling van slib in vaarten, en oude bedrijvigheid op de oevers en lozingspunten van riolen worden door het bureau in kaart gebracht.

De vervuiler betaalt

De Wet Bodembescherming gaat uit van het principe 'de vervuiler betaalt', maar eigenaren van vervuilde grond moeten wel de vervuiler kunnen aanwijzen als ze niet zelf de hoge kosten van bodemsanering willen betalen. Als de vervuiler onbekend is kan historisch onderzoek uitwijzen wie aansprakelijk kan worden gesteld, en dat is een mogelijkheid die volgens Harmsma door particuliere grondeigenaren in toenemende mate wordt gebruikt.

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten brengt voorjaar 1996 een rapport over bodembeheer uit,

Herman Veltman en Sibe
Harmsma van het Bureau
Register op een nog te saneren
bedrijfsterrein te Groningen,
foto Elmer Spaargaren

waarin richtlijnen voor historisch bodemonderzoek worden gegeven. Het moet voor overheden duidelijk worden wat het onderzoek inhoudt, zodat zij gemakkelijker historici in dienst kunnen nemen. Aan de vraag naar historisch onderzoek naar bodemvervuiling lijkt vooralsnog geen einde te komen. Er staat een groot project in Zuid-Holland op stapel en in Friesland worden BIO-locaties (Bijzonder Inventarisatie Onderzoek) onderzocht. Historische kennis in de praktijk: volgens Harmsma van Register kan dat: *'Als historicus moet je niet bang zijn de markt op te gaan.'* —